

BESPREKING BOEK

De Oeros - Het spoor terug

Om de paar jaar verschijnt er wel een dik werk dat poogt alle informatie over een zoogdier-soort bijeen te brengen. Het gebeurt niet vaak dat zo'n werk dan compleet is en nog minder vaak dat het aangenaam leesbaar geschreven is. 'De Oeros' is beide: het leest prettig weg, bevat een schat aan informatie én behandelt bovendien alle denkbare aspecten van het voorkomen en de autecologie van de oeros. Systematiek, verspreidingsgebied, achteruitgang, uiterlijk, gedrag, biotoop, sociale structuur en invloed op zijn omgeving komen allemaal uitgebreid aan bod. Ook bespreekt het de relatie tussen de oeros en zijn nazaten, de gedomesticeerde huisrunderen en de verwilderde afstammelingen dáár weer van. Bovendien gaat het telkens in op de vraag hoeveel van de oeros nog terug te vinden is in

gebroeders Heck aan bod, dat leidde tot de Heckrunderen die tegenwoordig in de Oostvaardersplassen en de Slikken van Flakkef leven.

Alle lof dus voor de auteur, Cis van Vuure, die het grootste deel van de informatie als liefhebberij verzamelde, en daar vervolgens gedurende zijn éénjarige aanstelling in Wageningen een helder verhaal van wist te maken. Des te meer bijzonder omdat het gaat om een soort die uitgestorven is, en waarvoor alle informatie uit historische en archeologische bronnen gehaald moet worden, die veelal kritisch benaderd moeten worden. Toch is het van Vuure gelukt om voor veel aspecten tot onderbouwde conclusies te komen.

Niets dan lof dan voor dit boekwerk? Een paar minpunten kent het wel: de volgorde van hoofdstukken is niet altijd voor de hand liggend. Zo wordt de verspreiding van de soort voor een groot deel vastgesteld aan de hand van opgegraven schedels met hoornpitten. Pas een paar hoofdstukken later wordt uitgelegd hoe deze zich onderscheiden van die van andere rundachtigen. Daarnaast wordt uitgegaan van vrij veel voorkennis bij de lezer, zeker als het gaat om anatomische aspecten, maar ook bij de beschrijvingen van de ecologie van de soort. Een begrippenlijst had een en ander kunnen verduidelijken.

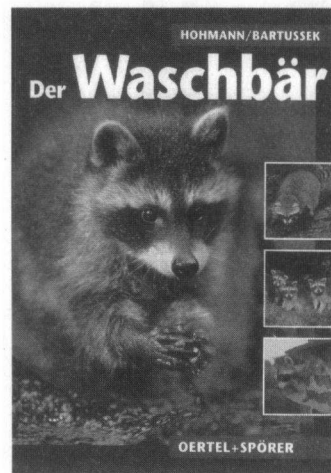
Desondanks een aanrader voor iedereen die geïnteresseerd is in (begrazing door) runderen!

Meta Rijks

Cis (T.) van Vuure. 2003. De Oeros - Het spoor terug. Rapport 186, Wetenschapswinkel Wageningen UR. 348 pp. ISBN: 90-6754-678-x.

Der Waschbär

Ulf Hohman heeft voor zijn doctoraat jarenlang gedrag en leefwijze van de wasbeer in Duitsland bestudeerd en kent de soort door en door. Nu de wasbeer vanuit Duitsland ook ons land stilaan binnendringt, is het verhelderend de elementen

te kennen die deze kleine opportunist helpen op zijn veroveringstocht. Voor zover ik dat kan beoordelen, worden geen aspecten van het wasbeerleven overgeslagen. Integendeel: nooit eerder werd de geboorte en het grootbrengen van de jongen zo uitvoerig in woord en beeld gedocumenteerd. Er is zelfs een hoofdstuk gereserveerd voor de opvang en herinburgering van deze vreemde snuiter. Voorts volgt het boek de voor dit soort werkjes gebruikelijke structuur van uitzicht en verspreiding tot geboorte en bedreiging. Leuk is vooral dat de auteur uit eigen ervaringen put en zijn verhaal doorweeft met eigen bevindingen en anekdotes afkomstig van eigen onderzoek. Dat maakt het boek erg levendig. De omvangrijke wetenschappelijke informatie wordt hierdoor begrijpelijk voorgesteld zonder oppervlakkig en sentimenteel te worden. Een erg sterke en uitermate mooie fotografie ondersteunt het boek. De fotograaf Ingo Bartussek komt minstens evenveel

de tegenwoordige huisrunderen. Gezien de toenemende begrazing van natuurgebieden door runderen, die in sommige gebieden ook steeds verder verwilderen, een zeer relevante vraag. In dit verband komt ook het terugfokexperiment van de

eer toe, vooral omdat de beelden zowel inhoudelijk als artistiek hun mannetje staan en unieke gedragingen tonen. Het geheel levert een uitermate boeiende monografie op die zowel door wetenschapper als door leek wordt gesmaakt.

Dirk Criel

Ulf Hohmann & Ingo Bartussek, 2001. Der Waschbär, Verlaghaus Oertel+Spörer. 200 pp. (formaat 15 x 21,5 cm - rijk geïllustreerd - vierkleurendruk) ISBN 3-88627-301-6. EURO 24,90

Hamster-symposia

Recent zijn kort achter elkaar de verslagen van de Internationale Hamster Symposia uit 2000 (Maastricht) en 2002 (Tongeren) verschenen. De verslagen zijn een absolute must voor eenieder die op enigerlei wijze in de hamster (*Cricetus cricetus*) is geïnteresseerd. Professioneel, hobbymatig, vanuit de wetenschap of vanuit het beleid. In korte, meestal heldere, betogen worden specifieke onderwerpen en onderzoeksresultaten met, over en rond de hamster beschreven. Aan bod komen het Europese recht (Habitatrichtlijn!), beschermingsplannen,

inventarisaties, (richtlijnen voor) herintroducties, fokprogramma's, verspreiding en allerhande projecten gericht op biotoopverbetering (met wisselend succes).

Doordat beide verslagen kort achter elkaar zijn verschenen, is het verslag van het Maastrichtsymposium vlak na de verschijning al enigszins gedateerd. De hamsteronderzoekers hebben na Maastricht niet stil gezeten en tal van onderzoeksvragen uitgezocht of onderwerpen verder uitgediept. Op het symposium van Tongeren zijn dan ook veel resultaten gepresenteerd, waarnaar in Maastricht alleen maar gegist kon worden. Beleidsmatig is de hamster nog altijd een lastige soort, maar ook op dat vlak blijken vorderingen te worden gemaakt. Met name de 'Franse aanpak' verdient meer aandacht. Een (klein) minpuntje is de nogal drukke layout van het Tongeren-symposium verslag, maar de inhoud maakt dat meer dan goed.

Beide verslagen bieden meer dan voldoende lezenswaardige artikelen om tot aanschaf over te gaan. Aarzel niet en bestel de verslagen direct bij het Natuurhistorisch Genootschap of Natuurpunt.

Maurice La Haye

De hamsterproceedings van Tongeren zijn te koop in de Natuurpunt winkels in Turnhout (Graatakker 11, B-2300 Turnhout, tel. 014 472956, fax 014 472959) en Gent (Kon. Elisabethlaan 57, B-9000 Gent, tel. 09 2227541).

De prijs is 16 Euro, leden krijgen 10% korting. U kunt het ook per e-mail bestellen bij winkel@natuurpunt.be.

Als u korting wilt, moet u het lidnummer vermelden. Als u het boek laat toesturen worden verzendings- en verpakingskosten gerekend. U krijgt een factuur.

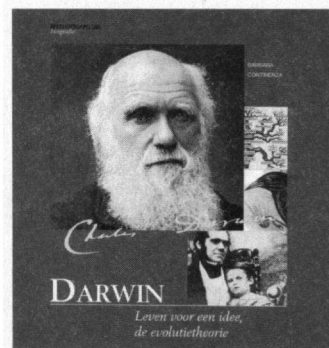
Darwin, leven voor een idee, de evolutietheorie

Een bijzonder boek over een bijzonder mens.

In 'Darwin, leven voor een idee, de evolutietheorie', neemt de Italiaanse historica Barbara Continenza, ons mee door het leven van de grondlegger van de moderne biologie.

Met als achtergrond de tijd waarin Darwin leefde en de toen heersende denkbeelden, geeft ze een beeld van zijn jeugd, de lange reis met de 'Beagle', het ontstaan van de evolutietheorie en zijn latere werken over de afstamming van de mens. Speciale aandacht krijgt het uitdrukken van emoties bij mens en dier (vooral mensapen). Het is daarbij fascinerend om te lezen, hoe Darwin en zijn tijdgenoten worstelden met de variatie in

soorten en met de veranderlijkheid van soorten. Zonder enige kennis van het mechanisme van de genetica is hij met zijn ideeën over aanpassingen en het vastleggen ervan door selectie, inclusief de seksuele selectie, zijn tijd ver vooruit.

Het boek is levendig geschreven. Continenza moet daarvoor duizenden pagina's aan dagboeken, geologische, zoölogische, botanische en andere geschriften hebben doorgenomen. De vele illustraties geven het boek een extra dimensie. Veel afbeeldingen uit Darwin's leven en uit zijn boeken: dagboekfragmenten (bijvoorbeeld over de voor- en nadelen van het getrouwd zijn), karikaturen en zijn visie op tijdgenoten.

Voor geïnteresseerden in de geschiedenis en de ontwikkeling van de biologie in de negentiende eeuw is het boek een aanrader.

Het is niet beperkt tot zoogdieren, maar dat komt doordat Darwin in zoveel meer onderwerpen geïnteresseerd was. En, met de onvermijdelijke conclusie van de evolutietheorie dat de mens een (bijzonder) dier is, gaat het ook over een van de meest algemene zoogdieren op deze wereld.

Marius den Boer

Barbara Continenza, 2003. Darwin, leven voor een idee, de evolutietheorie. - Natuur en Techniek, Amsterdam. 150 pp. ISBN 90 76988 05 6. EURO 30,50.